

ובהרת בחיים

גליון שבועי במשנת מרן האור החיים הק' זיע"א

באור החיים תולדות רבנו הק'

פרק רביעי: שנות בראשית סוערות פרעות במקנס

אפס, גם במקנס עצמה לא שקטו היהודים לגמרי. בכתב יד מאותם הימים, מתאר בן התקופה אירוע, אותו חווה במקנס דייקא באותם הימים.

"בעשרים לחודש כסלו תס"ד, היתה מהומה גדולה בעיר, כי באו עבדי המלך וחפשו חפוש מחפוש בכל הבתים והחצרות, ולקחו כל הכסף ושוה כסף מכל כלי מתכות זהב כסף ונחושת, גם נרות חנוכה - ויידל ישראל מאוד. ועוד השחיתו התעיבו... והרבה נפלו למשכב... וגם כל הינות לקדושה ואבדלתא ונסכו, ולא היה בנו כח למנעם אף בתחנונים מלהב חרבותם אשר שמו נגד פנינו, וילעגו וישחקו ויתעללו בנו וילכו לדרכם, ולמחרת היום התענינו והרבינו תפלה ותחינה..."

בבית רבי משה די אבילא

היה זה בערך בשנת תס"ה. הרדיפות המתעצמות בפאס ובסאלי הגבירו את ההגירה מהן, בהניען עוד ועוד יהודים לנדוד למקנס. כעת נטל גם רבי חיים הזקן מקל נדודים בידו וגלה לשם מסאלי עם כל משפחתו. נכדו חיים הקטן היה אז כבן תשע שנים.

אחד מגדולי מקנס בעת ההיא שאף הרביץ בה תורה לרבים, היה הגה"ק רבי משה בן רבי יצחק די אבילא זי"ע. משאך שמע רבי משה כי בא רבי חיים בן עטר למקנס עירו, מיד פתח בפניו את דלתו ביתו והכניסו אליו יחד עם בנו רבי משה, נכדו חיים ובנה בני המשפחה, כאשר כל מחסורם וכלכלתם עליו. בכבוד ובהדר ישב רבי חיים בן עטר בביתו של רבי משה די אבילא ועסק בתורה ועבודת ה' כדרכו בקודש. "ואף גם הוא רבים קמים עליו וכמה צרות עברו עליו והוצרך לנדוד ממקומו מעיר לעיר מהרודפים ואף גם זאת כל מקום שגלה מורי הרב שכינה עמו, זהו מושב זהו בית המדרש מקום שיפול העץ שם יהי... כללן של דברים הצצתי וראיתי דביקותו בו ית' אפילו בעת טרדתו לא נמנע מהביט אל ספר המקרא וממנו למדתי קצת מעשים כטיפה מן היס". כותב רבינו ה"אור החיים" על הימים ההם אותם חווה בילדותו במחיצת סבו הקדוש.

בן היה לו לרבי משה ושמואל שמו, בן שבע עשרה שנה ולבו מלא דעת ותבונה, תורה ויראת ה'. עבור בחור מופלג כמוהו היה בואו של גדול בתורה ובקדושה בשיעור קומתו של רבי חיים לביתו הוא, בגדר של מתנת שמים שלא תשוער. הוא דבק בו ולא זו מללמוד ממנו ולשמשו יומם ולילה וכך היה לתלמידו המובהק. רבי חיים שאהב את תלמידו זה אהבת נפש בחר בו כחתן לנכדתו, בת בנו רבי משה.

לימים כתב רבי שמואל די אבילא זי"ע על הימים הנפלאים ההם: "בהגיעני קוני לזמן טוב" שנה ויעף אלי אחד מן השרפים. אפילו היה בסוף העולם הסיט הקב"ה. אשר זכיתי להתחתן בו ולקחתי בת בנו לאשה. הוא הרב המופלג הכולל, סיני ועוקר הרים, גזור ים החכמה לגורים, שמו נודע בשערים, שערי ענוה ומוסר וכל מידה תמודה לא חסר, שערי חכמה שערי צדקה וגמילות חסדים והכנסת אורחים, ביתו פתוח לרווחה, בית ועד לחכמים, הזקן זה קנה חכמה אדוני מורי ורבי כמוהר"ר חיים בן עטר נר"ו... ונתאכסן בבית אבי מורי ושם ת"ל שמשתי אותו שתי שנים ומחצה ביום ובלילה... והופיע והשפיע עליו מרוח קדשו כשיצק מים על"י ב' גדולים הדור כמוהר"ר אלישע אשכנזי וכמוהר"ר חייא דיין וצוק"ל הני טיגרי תקיפי דארעא דישראל, ולא זזתי ולא משתי מאהלו של אדוני מורי הנז' עד שפנה הלך לביתו ולנחלתו..."

המשך שבוע הבא

פניני אור החיים

זה 'באמת' לשון הרע

אָדָם כִּי יְהִיָּה בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ שָׂאת אוֹ סִפְחַת אוֹ בְּהַרְת וְהָיָה בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ לְנֹעַן צָרְעַת וְהוֹבֵא אֶל אֶהָרֵן הַכְּהֵן אוֹ אֶל אֶחָד מִבְּנֵי הַכֹּהֲנִים: (יג ב)

ידועים דברי הגמרא במסכת ערכין, שנגעים באים על עוון לשון הרע.

מה זה לשון הרע?

אדם מספר גנאי על חברו: פלוני עשה כך וכך.

כשנערים במישהו שמדבר לשון הרע, הוא מתענון: אבל זה נכון... הוא באמת עשה כך...

שה' ישמור ויציל מאמת כזאת. זה לשון הרע!

גם אם זה אמיתי, מכלל לשון הרע לא יצא.

כך נפסק להלכה, זו הלכה ברורה שאין עליה עוררים.

הרמב"ם מחדד את הדברים: 'לשון הרע הוא כשמספר על זולתו דבר גנאי, ואמת בדבריו. והאומר דבר גנאי שיקרי על זולתו, הרי זה נקרא 'מוציא שם רע'.

בתחילת פרשת נענים מפרטת התורה את שמות הנענים, 'שאת' ו'בהרת'.

מוציא כאן האור החיים הקדוש רמז מקביל לסוגי הלשונות הרעים.

'שאת' זה המוציא שם רע על חברו, מספר עליו סיפורי בדותות. שקרים, כעין מה שכותבת התורה בפרשת משפטים 'לא תשא שמע שוא'.

שאת. 'בהרת' זה המדבר דברים אמיתיים. 'בהרת' מלשון בהירות. אני בטוח במאה אחוז שכך אירע.

זה בהיר. זה ברור. אבל זה 'בהרת'...

אל תספר גנאי על חברך, לא שקרים ולא אמת. שני הסוגים, זה גם זה, וכללים באיסור לשון הרע.

אבק לשון הרע

אָדָם כִּי יְהִיָּה בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ שָׂאת אוֹ סִפְחַת אוֹ בְּהַרְת וְהָיָה בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ לְנֹעַן צָרְעַת וְהוֹבֵא אֶל אֶהָרֵן הַכְּהֵן אוֹ אֶל אֶחָד מִבְּנֵי הַכֹּהֲנִים: (יג ב)

על נענ הנקרא 'מספחת' אומרת התורה הוא נענ טהור.

ובכל זאת, הוא טעון 'כיבוש בגדים'.

לפי דברי חז"ל, ידועים, שנגעים באים על עוון לשון הרע, מה משמעות הנגע הזה. אם זה לא

המשך בעמוד ג'

השבת נותנת כח

וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִמּוֹל בְּשָׂר עֶרְלָתוֹ: (יב ג)
כשתינוק נולד, מיד אנו יודעים מתי תתקיים הברית.

באותו יום שנולד, בשבוע הבא.

כך כתוב בפרשת השבוע: 'וביום השמיני ימול בשר ערלתו'.

חז"ל הקדושים מסבירים לנו, למה ציוה הקב"ה למול רק אחרי שמונה ימים ללידתו.

כי אז יש בו כבר כח.

מה כוונת חז"ל שהתינוק מקבל כח אחרי שמונה ימים, על איזה כח מדובר?

אומר האור החיים הקדוש: הכח של שבת קודש! לא משנה באיזה יום נולד התינוק, אם הברית ביום השמיני, בכל מקרה עברה עליו שבת.

והרי זה דומה למה שמוכר בחז"ל על בריאת העולם, שהיה העולם רופף ורוועד, עד שבאה השבת ונתחזק.

כך האדם, הלש ורופף בלידתו, ובאה השבת ונותנת בו כח.

ובלשונו של האור החיים הקדוש: נפש החיונית הנשפעת בעולם ביום השבת.

פנימיותו של איש יהודי

אָדָם כִּי יְהִיָּה בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ שָׂאת אוֹ סִפְחַת אוֹ בְּהַרְת וְהָיָה בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ לְנֹעַן צָרְעַת וְהוֹבֵא אֶל אֶהָרֵן הַכְּהֵן אוֹ אֶל אֶחָד מִבְּנֵי הַכֹּהֲנִים: (יג ב)

'אדם כי יהיה בעור בשרו, שאת או ספחת וגו'.

מה הכוונה 'בעור בשרו'.

בעורו.

מה זה 'בעור-בשרו'.

אומר האור החיים הקדוש, דבר גדול כתוב כאן. 'בשר' זה החלק הפנימי יותר. 'העור' הוא כיסוי חיצוני על הבשר.

צריעת מורה על פגם. נענים באים על עבירות מסוימות, והם מלמדות על האדם, משוהו לא טוב אצלו.

כאן מדגישה לנו התורה, שגם אם יש ליהודי נענ חלילה, זה לא בפנימיותו, רק 'בעור בשרו'.

מעלתה של נפש ישראל גדולה מאוד. אם יהודי חטא חלילה, נרשם בו הפגם. אבל - רק בעורו, לא בפנימיותו.

נשמה שנתת בי - טהורה היא!

ספיר ויהלום פניני מוסר ויראת שמים בפרשה

השתוקקות האם לקיום מצות מילה

וידבר ה' אל משה לאמר. דבר אל בני ישראל לאמר אשה כי תזריע וילדה זכר וטמאה שבעת ימים וגו'. וביום השמיני ימול בשר ערלתו. ושלושים יום ושלשת ימים תשב בדמי טהרה וגו' (יב א-ד).

יש להתבונן בסדר הכתובים האמורים כאן: הרי הפרשה פותחת בדיני טומאת יולדת: 'אשה כי תזריע וילדה זכר וטמאה שבעת ימים', ואחר כך המשיך בפרטי דיני טומאתה: 'ושלושים יום ושלשת ימים תשב בדמי טהרה בכל קדש לא תגע', ובין שני הכתובים הללו העוסקים בענין אחד, נכתב הציווי 'וביום השמיני ימול בשר ערלתו', והדבר צריך ביאור, מפני מה לא השלים הכתוב את כל דיני היולדת וקרבתותיה, ואחר כך היה לו להוסיף מצות מילה, ומפני מה כנס ציווי זה ממש באמצע הדיבור העוסק בטומאת יולדת, אף שלכאורה אין לו שייכות לדינים אלו כלל.

על שאלה זו עמד רבינו 'אור החיים' הקדוש זיע"א, ובין אריכות דבריו הנפלאים כתוב לאמר: ונראה לתת טעם לסמיכת 'וביום השמיני עם מה שלפניו, שבא לתת טעם לעכבת המילה עד יום השמיני ולא צוה למול ביומו כמו שמצינו במקנת כסף (שבת קלה:), לזה כתב אחר אומרו 'וטמאה שבעה ימים וביום השמיני וגו', לומר כי לטעם זה הוא שעיכב המילה, והוא על דרך אומרם ז"ל (נדה לא:), כדי שלא יהיו כל העולם שמחים ואביו ואמו עצבים. וז"ל אמרו (דב"ר ו א) וזה לשונם: למה התינוק נימול לשמונה, שקנה ה' רחמים עליו עד שיהיה בו כח, וכשם שרחמיו על האדם כך רחמיו על הבהמה, שנאמר (ויקרא כב כז) 'ומיום השמיני והלאה ירצה' עכ"ל. וצריך לדעת מי גילה סוד זה כי בשמונה ימים יהיה בו כח לא פחות ולא יותר. ונראה כי כח האמור בדבריהם הוא מה שאמר בזהר (תזריע מד. אמור צא): שהוא כדי שיעבור עליו שבת ותגיעוהו נפש החיונית הנשפעת בעולם ביום השבת כידוע ואז יהיה בן קיימא, והוא שאמרו ז"ל כח החיוני, ותמצא שאמרו ז"ל (זהר קרח קעו:), שקודם שבא שבת היה העולם רופף ורועד כיון שבא שבת נתחזק ונח ע"כ. והוא מה שאמרו כדי שיהיה בו כח, ועיי"ש עוד.

ונראה לתרץ קושיא זו עם מה שמצינו בזהר הקדוש (בפרשתן מב:), בביאור הפסוק 'אשה כי תזריע וילדה זכר', וז"ל: מהו 'כי תזריע וילדה', אמר רבי יוסי, אתתא מן יומא דאתעברת עד יומא דילדת לית לה בפומא אלא ילדו דילה אי להו דכר ועל דא 'אשה כי תזריע וילדה זכר'. [מהו 'כי תזריע וילדה', אמר רבי יוסי, אשה מיום שהזריעה ונתעברה עד יום שילדת, אין דיבור בפיה אלא הולד שלה אם יהיה זכר. ועל כן אומר הכתוב 'אשה כי תזריע וילדה זכר', שתיכף משנתעברה אין לה אלא אם יהיה זכר]. ע"כ.

הנה השתוקקות זו של האשה לבן זכר, אינה אלא בשביל שהיא רוצה לקיים בו מצות ברית מילה, ומעתה מבואר, כי לפיכך מיד כשהזכירה התורה 'אשה כי תזריע וילדה זכר', שבוה נרמו

ענין השתוקקות של האשה לקיים בבנה מצות מילה כמו שנתבאר בזה"ק, תיכף השלימה ואמרה 'וביום השמיני ימול בשר ערלתו'.

ובדבר השתוקקות בני ישראל אל מצות מילה עוד בהיות העובר במעי אמו, ביאר הרה"ק רבי משה יחיאל מאזירוב זיע"א את לשון הפייט [בזמר 'יום ליבשה' לרבי יהודה הלוי]: 'הבאים עמך בברית חותמך ומבטן לשמך המה נמולים', ולכאורה יש לדקדק הלא אין נמולים מבטן ממש אלא רק אחר שמונה ימים, אמנם להאמור מבואר כי כוונת הדברים לגודל הציפיה וההשתוקקות למצות מילה, שישנה כבר מבטן, לפי שעוד בהיות העובר בבטן אמו מייחלים אביו ואמו שיוכו לבן זכר ויעלה בידם לקיים מצות מילה כהלכתה, ועל שם רצון וחשק אלו נאמר 'ומבטן לשמך המה נימולים'.

מסירות נפשה של אם למילת בנה

בהיות הרה"ק רבי ישראל שפירא מבלאזוב זיע"א במחנה ההשמדה ביאנווא רח"ל, היתה מלאכתו לנסר עצים. והיו הרשעים מחלקים את המלאכה לכל שנים שהאחד גוף והשני גבוה, למען הכבד את העבודה ככל האפשר, והרי הפרש גדול יש בין אם שני אנשים שוים מושכים את המסור זה אליו וזה אליו, מאשר אם הגבוה מושך בויעת אפו למעלה והגוף למטה, שותפו של הרה"ק לנסירה היה ממילא אדם גוף, ועבד הרבי בזיעת אפו למשוך המסור אליו למעלה. יום אחד היתה הגזירה לשרוף חיים למאות אלפים ילדים מנטאות שונות, החל מבני יומן ועד בני ד' שבועות. המחזה היה מעוזע ומבהיל, הרבי ראה בעיניו את האכזריות הנוראה של המרצחים, איך השליכו קופות קופות של ילדים אל הכבשן, מגובבים זה על זה כשק ונכבבא ממש. הזעקות והקולות שבקעו וחזקו עוררו רק צחוקם המשוקץ של המרצחים ימ"ש.

פתאום פנתה אשה אחת אל הרבי ובקשה ממנו סכין. פנה הרבי לעברה וראה אשה צעירה שעל ידיה חבילה ובה ילד קטן. הרבי לא הרהיב להפסיק בעבודתו מחמת הנאצים המשגיחים, אבל במשכו המסור למעלה ודוחפו למטה, אמר כבינו לבין עצמו: את רוצה לעשות מעשה בעצמך? כי סבור היה שרוצה להמית עצמה ואת ילדה לדעת! אני אומר לך, שיש בורא הוראה הכל והוא יכול לעזור ברגע האחרון, ואם ח"ו נגורה גזירה הרי הגזירה היא עלי ועליך ועוד על הרבה להשרף בכבשן האש, ועלינו לקבל הכל באהבה ולא לחבול ח"ו בעצמנו. הגסטפו השומר ששמע את הרבי מדבר אחזו בערפו וצעק עליו בגסות: יהודי כלב, מה דברת? ראה הרבי שהוא ביד רוצח והכיר שאין עצה רק לומר האמת, ענה ואמר: האשה הזאת שאלה ממני סכין, וחשבת שהיא רוצה להרוג עצמה, ואמרת לה, שאין צורך כי ממילא ישליכו אותנו אל הכבשן. אמר הגסטפו: אתה משקר, לא זאת אמרת! ענה לו הרבי: הן תוכל לשאול את האשה ותאמר לך. הוא פנה מיד אל האשה ושאלה בגסות: מה אמר לך הכלב הזה. האשה ענתה לו, שביקשה ממנו סכין. המרצח הבין שרוצה לחבול בעצמה והוציא את סכיניו ונתן לה.

האשה הניחה את ילדה על הארץ, ולתמהון הרב והנאצי בירכה בקול: 'ברוך אתה ה' וכו' בשם ומלכות, אשר קדשנו וכו' על המילה'. וחתכה את ערלת בנה. ואחר כך ענתה בקול: רבונו של עולם! נתת לי ילד כשר ואני מחזירה לך ילד כשר. הרוצח שאל: מה זאת. אמרה לו האשה: ילדי הוא היום בן שמונה ימים! ובעוד זמן תרצחו אותו וחפצתי לקיים בו מצות מילה כמו שמצווה עלינו בתורתנו. הרבי שראה את הרוצח מזדעזע בגופו הטמא ופונה הצידה למחות דמעה מעיניו הטמאות, ואחר כך לקח את סכיניו והלך משם. אחרי כמה שעות האשה וילדה עם עוד אלפים הוצאו לבית השריפה.

והיה הרה"ק מבלאזוב רגיל לספר מעשה איום זה בסנדקאות בברית מילה, להראות לדעת את עוצם גבורת הנפש של אשה יהודית לקיים מצוה זו למראה אש הכבשן שהיא מוכנת לה (ש"ת המאורי ח"ב עמוד קפ).

אבק לשון הרע

וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת־בְּיֹמֵי הַשְּׂבִיעִי שְׁנֵית וְהִנֵּה כְּפֹהַ הַגֵּזַע וְלֹא פֶּשֶׁה הִנֵּזַע בְּעוֹר וְטָהַר הַכֹּהֵן מִסְּפֹחַת הוּא וְכִבְסָ בְּגָדָיו וְטָהַר (ויקרא יג ו). פירש רבינו 'אור החיים' הקדוש זיע"א, שיש כאן רמז לאיסור אבק לשון הרע: 'מספחת היא'. פירוש אינו צרעת, כדרך שאמר בזה"ק, ואף על פי כן צוה ה' לכבס בגדיו שגם בחינה זו היא ענף מענפי הטומאה אלא שטומאתה קלה. ואולי שזה ירמוז לאבק לשון הרע, כרמוז בדבריהם ז"ל (ערכין טו:), שאפילו לומר נורא בבית פלוני הוא אבק לשון הרע.

והרה"ק החוזה מלובלין זיע"א כתב (דברי אמת פרשת דברים): כתוב 'קחו עמכם דברים ושובו אל ה'', כי כשאדם רוצה לחזור בתשובה כשאינו כראוי נראה לו שהוא טוב, העצה כשבא לפשפש במעשיו קודם ישיב על דבריו היתרים, כי רוב דברים לא יחדל פשע, ופשט על לשון הרע, פירוש, אבק לשון הרע שאין אדם ניצל מהם כידוע. וזה בא מזהמת נחש שהיה בלשון הרע שדיבר עליו יתברך. על כן אין אדם ניצל כל זמן שלא ניתקן זוהמת נחש וחטא אדם הראשון ונשמתו היתה באדם הראשון בשעת חטא, ובוזה פותח שער התשובה ובינה ומבין יותר כל חסרונותיו.

ביום טהרתו

רבינו 'אור החיים' הקדוש זיע"א בפרשה (ויקרא יג ב) תמה, מדוע משפט צרעת הבגד שונה ממשפט צרעת האדם, שבצרעת האדם אם היא צרעת ודאית מטמאים אותו מיד, ורק כאשר היא ספק צרעת יש הסגר, ואילו בצרעת הבגד אפילו כשהיא צרעת בודאי מסגירים את הבגד תחילה. איך יתכן שבגדי אדם חשובים יותר מהאדם עצמו.

ותרץ רבינו, שהסיבה שבבגד לא מחליטים מיד, זה בגלל שבגד שהוחלט לטמאה צריך לשורפו מיד ואין לו תקנה, וה' לא חפץ בהפסד וכליון מומן האדם, כמו שדרשו רבותינו (תורת כהנים נגעים פרק יב משנה ה) בפסוק 'וצוה כההן ופינו את הבית' (ויקרא יד לו), שהקבי"ה חס אפילו על מומן הבזוי של הרשעים, לכן

לשון הרע, לפי שהוא טהור, מדוע טעון 'כיבוס בגדים'.
אומר האור החיים הקדוש, זה נגע קל, הבא על איסור קל של לשון הרע, מה שנקרא בלשון חז"ל 'אבק לשון הרע'. כמו למשל מי שמפרסם ברבים כמה פלוני מארח יפה, שיש בזה אבק לשון הרע, כי על ידי זה יתלקטו אנשים ריקים ופוחזים ויבואו לביתו ויכלו את ממנו.
לא רק מלשון הרע יש לברוח, גם מאבק לשון הרע.

אפילו הכהן נאלץ לטמא

אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת והיה בעור בשרו לנגע צרעת והוא אֵל אהרן הכהן או אֵל אחד מבניו הכהנים: (יג)

אדם שנפל בו נגע, עדיין הוא אינו טמא, עד שיבוא הכהן, ולאחר בדיקת הנגע יאמר בפיו שהנגע טמא. מרגע זה והלאה יחולו על המצורע מכלול דיני המצורע, טמא הוא.
הכהן, בתוקף תפקידו, הוא המכפר על עם ישראל, הוא הגורם להם טהרה, הוא המרפא אותם מתחלואי הנפש. וכאן הכהן עצמו קובע את טומאת האיש המנוגע, עד כדי כך.

האור החיים הקדוש מוצא בזה דמיון לשני המלאכים המלווים את האדם בליל שבת, מלאך טוב ומלאך רע. וכשמגיעים ולא מוצאים חלילה שולחן ערוך, ולא נרות, ולא מטה מוצעת, מכריז המלאך הרע יהי רצון שיהא כך גם לשבת הבאה.

ואו, נאלץ המלאך הטוב לומר 'אמן' בעל כרחו. הוא מלאך טוב, אבל במצב כזה, למרבה הצער, הוא עונה אמן על 'איחולי' המלאך הרע.

כך הכהן, תפקידו להיות האיש המכפר, והוא נאלץ לקבוע את טומאת האיש המנוגע שבגלל חטאיו קנתה הטומאה מקומה בתוכו.

ומסיים האור החיים: **עד שובו לפני ה', ואז יבער ה' ממנו טומאתו.**

ברוך אתה ה' הרוצה בתשובה

וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת הַנֶּגַע וְהִסְגִּיר אֶת הַנֶּגַע שְׂבַעַת יָמִים: (יג)

בגד שנטמא, מצווה התורה להסגירו, לפני שיוחלט עליו שהוא טמא באופן מוחלט.
לעומת זאת כשיש באדם נגע שהוא בוודאי טמא, הרי הוא טמא מיידית, ללא המתנה של הסגר קודם.
האם הבגד יותר חשוב מהאדם?!

מסביר זאת האור החיים הקדוש כך:
אדם טמא, יש באפשרותו להיטהר. יתפלל ויעשה תשובה, ויסיר ממנו ה' את הנגע, ויוכל שוב לצאת ולבוא בקהל.

לעומת זאת, בגד שנטמא בנגע צרעת, יש לכלות אותו. והרי הקב"ה לא רוצה שיבוא הפסד וכליון לממונו של האדם.

מה כן רוצה הקב"ה, שישבו החוטא מדרכו ויטב לו. אם יוחלט בפעם הראשונה שהבגד טמא, לא יוכלו להחזיר את הגלגל.

נתן לו הקב"ה זמן נוסף לפני שמכלים את הבגד. הזדמנות נוספת לחזור בתשובה, להתקרב לה, להתחרט על העבירות ולהציל את ממנו.

ברוך אתה ה' - הרוצה בתשובה!

שהיו לו כרמים גדולים. הענבים שבכרמיו היו מזנים נדירים, שהיה טעמם ערב ומתוק לחיך, ועד מהרה התפרסמו כרמיו והיו סוחרים גדולים קונים ממנו ומשלמים לו בעין יפה. רווחיו היו גדולים והיה מתפרנס בכבוד גדול. באחד הימים קיבל ירושה גדולה בחוץ לארץ, והיה צריך לנסוע למשך תקופה מסוימת, ומאחר שדאג לכרמו פנה לידיו שהיה סומך עליו וביקש ממנו להיות אחראי על הכרם לדאוג להשקייתו ולזיבולו. כמו כן ביקש ממנו, שישגיח על הגדר שתשאר בשלמותה. ידיו הבטיחו נאמנה שיעשה כל מאמץ כדי שהכרמים ימשיכו להוציא ענבים משובחים, ויכול הוא להיות סמוך ובטוח שהכל יתנהל כשורה ולצאת את הארץ בשלוות הנפש. ואכן כאשר בא מועד הנסיעה, ארז הלה את חפציו ונפרד מכרמיו שהיו משאת חיו.

לאחר תקופה ארוכה, כאשר חזר מחוץ לארץ, בדרכו חזרה לביתו ביקש מהנהג שיעבור דרך מקום פלוני שם נמצא כרמו. והנה בבואו סמוך לכרמו היכף חשכו עיניו בראותו את הגדר והיא הרוסה, והכרם כולו הוזנח ולא הושקה. חלק מהעצים אף נשברו. עד כדי כך שאי אפשר לחשוב שפעם היה במקום זה כרם יפה, מטופח ומושקע.

עם העגמת נפש המשיך לביתו וצהלתו על פניו ולא סיפר עם בואו על אשר ראו עיניו. לאחר החלפת כמה מילים עם בני ביתו ומשפחתו שבאו לקבל את פניו, חילק להם דברי מזכרת שהביא עמו. לאחר מכן נח מעט והחליף את בגדיו ואמר לבני ביתו את אשר ראו עיניו בכרמו, ומפני כך הוא מזדרז לכרמו להשקיע בו ולטפחו כימים עברו.

חבריו וידידיו, שראוהו איך שמנסה מחדש לתקן את הנזקים, ניסו להניא ממחשבתו בתואנה שהכרם נהרס וקשה מאוד להקימו מחדש. אך הוא השיב להם: בעוד כמה חודשים תווכחו לדעת שהנני יודע את אשר אני עושה. וכך התחיל לעבוד את כרמו והשקיע שם את מיטב כספו וכוחו. יום יום היה משקה וגוזם ומרסס ומזבל, כמו כן תיקן מחדש את הגדר ועשה סמוכות לענפים. והנה לא עברו אלא כמה חדשים והכרם פרח אף יותר טוב ויפה מאשר היה לפני שיצא את הארץ. ידידיו וחבריו שעברו פעם נוספת ליד כרמו ראו גם למדו מוסר איך אסור להתייאש אף בדבר שנראה רחוק מהמציאות, ונוכחו לדעת שהתמדה יום יום בתיקון הכרם הם שהביאוהו להישגים טובים.

הבה ונחשוב אילו אותו אדם היה שומע לעצת ידידיו, האם היה מרויח דבר מכך. בודאי שלא, אלא היה מפסיד הפסד גדול. ומזה נלמד מוסר: **גם אם אדם נכשל במשך שנים מרובות בלשון הרע, ויצר הרע בא ואומר לו שכבר אין לו תקוה והיגל נעשה טבע, לא ישמע ליצרו אלא אט אט יתחיל ללמוד את ההלכות והמוסר ששייכים לנושא שמירת הלשון, ובמשך הזמן יראה פירות טובים בעמלו, מאחר שהבא להטהר מסייעין אותו מהשמים. וכמו שאותו אדם לא שמע לעצת ידידיו אלא האמין שבכח התמדתו והשקעתו הכרם יפרח, וכך היה. כך אם כל אדם יתמיד וישקיע בנושא זה בודאי שיראה ברכה בלימודיו.**

(מאוצרותיו ושיחותיו של הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

נגע הבגדים תמיד מוסגר תחילה, כדי לתת אפשרות לחזור בתשובה על החטא שצרעת זו באה בעבורו.

מה שאין כן האדם, שאפילו אם יחליטו אותו לטומאה אינו נאבד בכך, אלא נבדל הוא ויכול לחזור בתשובה, לכן יש אופנים שמחליטים את הצרעת שבו כבר בפעם הראשונה.
ומסיים האור החיים: **וישרים דרכי ה'...**

דרך התשובה על עוון לשון הרע, הוא לשוב על העוון בפרהסיא, כמו שהאיר את עינינו הרה"ק הרבי רבי אלימלך מליז'ענסק זיע"א בספרו 'נועם אלימלך' (פרשת מצורע): הדנה זה הוא כלל גדול 'הצנע לכת עם אלהיך', שכל דרכיו של אדם צריך להיות בהצנע, כי כשאדם עושה דבר בהתגלות בקל יכול לבא לידי פניה וגדלות בעבודתו, אבל בהצנע אינו יכול לבא לידי פניה, כי אין אדם רואהו. אך זה הוא באדם שרוצה לקרב עצמו לעבודה צריך לילך בהצנע, אבל הבעל תשובה שעשה עבירה בפרהסיא כמו לשון הרע או שאר עבירות בהכרח תשובתו גם כן בפרהסיא, כי כבולעו כח פולטו, כלומר כבליעת האיסור שנבלע בו כן צריך לפלוט, אם עבר בסתר יעשה תשובה בסתר, ואם בגלוי ופרהסיא צריך תשובתו גם כן להיות בנגלה ופרהסיא.

אבל איך יעשה תשובה בפרהסיא פן יבא לו איזה פניה בתשובתו חס וחלילה ויפסיד הכל חלילה, תקנתו שילך אצל הצדיקים השלמים ואז בודאי ינצל מהפניות, כי היצר הרע אין בו כח לשלול שם במקום הצדיקים, וגם זאת שאינו באפשר לבא לו איזה פניה בראותו מעשה הצדיקים שהוא רב מאד יחרד לבו בקרבו לאמר איך אתגאה במעשיי נגד מעשה הצדיקים.

וזהו 'זאת תהיה תורת המצורע' (יד ב), שפירוש מוציא רע, שדיבר לשון הרע, זאת תורתו ביום טהרתו, פירוש צריך לטהר עצמו לעשות תשובה בפרהסיא ובגלוי כיום שהוא גלוי מפורסם. ואם תאמר, שמא יבא לו איזה גדלות מזה כני"ל, לזה אמר 'והובא אל הכהן', תקנתו שילך אצל כהן הוא הצדיק הגדול העובד ה' באמת, וזה ימנעהו מכל פניה בראותו מעשה הצדיקים אשר צדקות אהב ואז ישר יחזה פנימו.

בא וראה מה שכתב הרה"ק מפולנאה זיע"א בספרו **בן פורת יוסף** (די"ה והנה מצנפת) וז"ל: **בשם מורי וזה"ה, 'פקוד ה' איש אשר יוציאם ואשר יביאם' (במדבר כו יז), כי ראש הדור יוכל להעלות כל הדיבורים והסיפורים של אנשי דורו לקשר הגשמי ברוחני. וגם בדגל מחנה אפרים** (תצוה ד"ה ועשית) כתב: והנה הצדיק השלם יכול להעלות כל הדיבורים לעשותם בסוד הקדושה בתורה ותפילה וכו', אפילו בבגידות הפה היינו דיבורים שלא לצורך אפילו אותם.

וראוי לעורר על תיקון עוון זה, שלא יפול אדם ברוחו ממה שכבר נכשל בעבר, אלא יראה לתקן מעשיו ומכשלותיו מבעוד מועד, בהיותו חי עלי אדמות, כמו שראיתי משל נאה על כך בקונטרס 'עמוד הלשון' (עמוד סב), לאדם

מתיבתא אור החיים

איתא כל השביעים הם מקודשים, ואם כן היה לו למילה להיות בשביעי ונקדים דברי מדרש רבה (שם כו ז) והיה שבעת ימים תחת אמו, אמר רבי יהושע דסכנין בשם רבי לוי משל למלך שנכנס למדינה וגזר על כל אכסנאין שיש כאן לא יראו פני עד שיראו פני המטרונה תחילה כך אמר הקב"ה לא יבאו קרבן ולא תהיה מילה עד שתעבור עליו שבת שאין ז' ימים בלא שבת ע"כ. ויש לדקדק בזה דלמה תלה הכתוב ביום השמיני, הוי [ליה לתלות אחר שבת, אפילו נולד בערב שבת עוד קשה אם ביום השביעי היה נימול גם כן לא סגי בלא שבת. וליישב זה יראה על פי מ"ש בשם מו"ה רבי משה קורדאוורי על מה שאמרו שבת קיה ב אלמלא שמרו ישראל שתי שבתות מיד נגאלים, ופירש שבחול נשארים גם כן מקודשת שבת שלשה יומי מקמי שבתא, דשבת הבאה ובתר שבתא, מקבלין שפע משבת שעברה, והיינו שתי שבתות, שבת המקודשת ושארית שבת שבששת ימי המעשה ושתי השבתות, הם עיקר שבת, ושארית שבת, ושפע שבת, משבת שבתא, ובוה מיושב המדרש מעולם לא זזה השכינה מישראל אפילו בשבת של חול (זוה"ק ח"ג קעט): עיין פרשת דרכים (דרוש כג) ולפי מה שכתבנו יובן שפיר שהכוונה אפילו מי שישמור להמשיך קדושת שבת שארית הקדושה, הנשארת משבת שעבר ואשר יקבל משבת הבאה גם כן ממשיך השכינה נמצא ששבת עם כל בחינותיה כלולה גם מששת ימי המעשה, שיש בזה גם כן בחינת שבת לכן צריך לעבור שבעה ימים שיש בהם שבת הגדול, וגם שארית הנשארים, ובוה מובן שמונה מי יודע אם משום שיקבלו פני מטרונה, אם כן תסגי מיד בעוברו השבת לימול ועל זה מתרץ שמונה ימי מילה לפי ששבעה ימי שבתא ש"כל השבעה" בחינת שבת וצריך לעבור עליו כל הבחינות וכאמור בדברינו.

(רבי שלמה מלוצק ז"ל) דאפילו אי היה מילה בשביעי ג"כ רואה השבת, ותו' כ"ק מרן מהר"ש ז"ל דעיקר הוא שיראה הילד פני מטרונתא בליל ש"ק. וראה עוד בשפתי צדיק (אות יא) שכתב שענין ההסגר שהוא ז' ימים, הוא כענין שאמרו במילה שהיא לשמונה ימים כדי שיעבור עליו שבת אחת, כי שבת קדש מחזק את הכח שיוכל לסבול יסורי המילה, וכן במצורע שירד כל כך עד שנענש משמים בצרעת, מוכרח להסגר ז' ימים ויעבור עליו ש"ק, שרמזו בו שבת בו תשב, ויתעורר בו ניצוץ היהדות אשר נמצאת בפנימיות לבו שבא בירושה מהאבות הקדושים. עיי"ש. והנה דבריו צ"ב, כי א"כ למה לא אמרו שישב שמונה ימים. ויתכן כי המצורע כבר עברו עליו שבתות הרבה עד שהסגירו הכהן וכו', ולכן די שיעבור עליו חלק מן השבת כשהוא מוסגר כבר. אמנם יתכן עוד, כי טהרתו היא רק ביום השמיני, שאז מביא קרבנותיו ונטהר, ורק ההסגר הוא ז' ימים, וא"ש.

וראה עוד בענין זה מה שכתב מהר"ל צינץ בהגדת ברכת השיר בפיוט אחד מי יודע וזה לשונו: שמונה מי יודע וכו' שמונה ימי מילה להבין ביאור פיסקא זו נקדים דברי מדרש רבה כי במדרש רבה אמור

כתב רבינו (ויקרא יב א): ונראה לתת טעם לסמיכת וביום השמיני עם מה שלפניו, שבא לתת טעם לעכבת המילה עד יום השמיני ולא צוה למול ביומו כמו שמצינו במקנת כסף (שבת קלה) לזה כתב אחר ואמרו 'טמאה שבעה ימים וביום השמיני' וגו' לומר כי לטעם זה הוא שעכב המילה והוא על דרך אמרם ז"ל (נדה לא): כדי שלא יהיו כל העולם שמחים ואביו ואמו עצבים. ורז"ל אמרו (דב"ר תצא ו) וזה לשונם למה התינוק נימול לח' שקנה ה' רחמים עליו עד שיהיה בו כח, וכשם שרחמינו על האדם כך רחמינו על הבהמה שנאמר (ויקרא כב כז) 'ומיום השמיני והלאה ירצה' עכ"ל. וצריך לדעת מי גילה סוד זה כי בח' ימים יהיה בו כח לא פחות ולא יותר. ונראה כי כח האמור בדבריהם הוא מה שאמר בזוהר (תזריע מד. אמור צא): שהוא כדי שיעבור עליו שבת ותגיעוהו נפש החיונית הנשפעת בעולם ביום השבת כידוע ואז יהיה בן קיימא, והוא שאמרו ז"ל כח החיוני, ותמצא שאמרו ז"ל (ב"ר פ"ו) שקודם שבא שבת היה העולם רופף ורועד כיון שבא שבת נתחזק ונח ע"כ. והוא מה שאמרו כדי שיהיה בו כח. ובפרדס יוסף הקשה שלפי זה היה די למול ביום השביעי, דבוה גם אם נולד בשבת, כבר עבר עליו עכ"פ חלק מיום השבת. וכתב שהכח שמקבל מהשבת הוא על ידי התוספת שבת כמו שאמרו במסכת סופרים (פ"ז ה"ה), ולכן ממתנים לולד הנולד בשבת שמונה ימים, כיון שצריך שתעבור עליו תחילת השבת. [ובפרדס יוסף שם כתב 'דכל השבת בעי', וצריך לפרש כוונתו לתחילת השבת, שהרי אף אם נולד בסוף השבת, מלים אותו מיד בבוקר יום השבת, ואין חיוב שיהיה שבת שלימה מממש].

וכ"כ בספר פרדס זמאי על התורה: ראיתי בכתבי הגה"ק מרן מהר"ש ז"ל מבעלזא שהק' בשם המגיד

גם אתם זכיתם לישועה בזכות רבנו האור החיים הקדוש?

כתבו לנו
למייל המערכת m028039999@gmail.com
או לפקס 02-5385689
או ב'נדרים פלוס' - באר ישראל

אור הישועות מכתבי הלומדים

בזכות האור החיים - סיפור אישי

אמי ע"ה נפטרה בגיל 84, אך במשך 25 שנה לפני פטירתה - היא הייתה עיוורת לחלוטין. הכול התחיל בעקבות טרגדיה קשה: אחי ז"ל נהרג בתאונת דרכים בגיל 17. הצער הכריע את אמי, הדמעות לא פסקו, ועם הזמן עפעפיה צנחו - עד שלא יכלה לפתוח את עיניה כלל.

למרות הסבל, הייתה לה זכות גדולה - היא תרמה בקביעות לבית מדרש הקרוי על שם האור החיים הקדוש. סמוך לפטירתה, מצבה הידרדר, והרופאים קבעו שיש לכתות לה את הרגל. המשפחה התאספה ליד מיטתה, ואני הבאתי איתי את ספר האור החיים הקדוש. פתחתי בפרשת נשא והתחלתי לקרוא בקול. ולפתע אמי פתחה את עיניה!

מדובר לאחר 25 שנות עיוורון, כאשר היא מסמנת בידיה שהיא רואה אותנו, כך סקרה בעיניה את כל המשפחה, אך בעיקר התעכבה עלי, שקראתי בספרו של האור החיים הקדוש. ההלם היה מוחלט.

אני מאמין שזכינו לכך בכוחו של האור החיים הקדוש - זכותו תעמוד לנו ולזרענו עד עולם!

מ.ט. נתיבות

מחוברים לחיים

לשמיעת שיעורים ודרשות

חייגו: 03-617-1077

